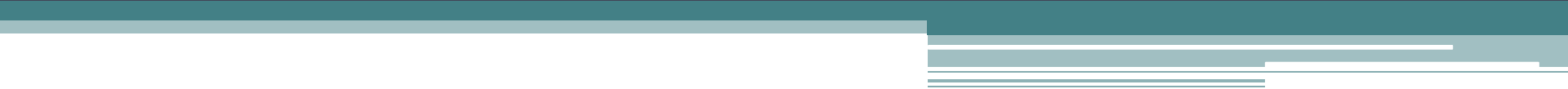

2.5. Закони та закономірності навчання

Література:

1. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навчальний посібник. – Дрогобич: Коло, 2003.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. [гіперпосилання\ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ Вітвицька.doc](#)
3. Волкова Н. П. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Академія, 2003. [гіперпосилання\Волкова Проф пед комунікація.doc](#)
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. [гіперпосилання\Гончаренко. Педагогічний словник.pdf](#)
5. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2005.
6. Чайка В. М. Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самоконтролю: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2002.

● Навчання

- співпраця суб'єктів
- спілкування
- цілеспрямована діяльність

Отже, навчання як педагогічний процес, як об'єктивний за своєю суттю, є частиною об'єктивного процесу розвитку суспільства, конкретно-економічного контексту. Як суб'єктивний за своїми активними виявами, він виявляється в можливостях реалізації. Саме ці об'єктивні засади, способи зв'язку об'єктивного й суб'єктивного, відображають дидактичні закони. Їхній цілеспрямований, свідомий, суб'єктивний вияв у діяльності педагога й тих, хто навчається, більш очевидно відображено в педагогічних *ідеях*, зв'язку минулого, сьогодення і майбутнього. Це також виявляється у принципах.

діяльність людей

середовище

історичний
досвід

світорозумін
ня

навколишній
світ

технологічна
озброєність

колективна
свідомість

закономірності
розвитку
психіки

- **Законом у дидактиці можна вважати внутрішній істотний зв'язок явищ навчання, який зумовлює їхній необхідний вияв і розвиток (І.Я. Лернер)**
- **Закон взаємо-зв'язку і взаємо-зумовленості ін-дивідуаль-ної, групової й колектив-ної навчальної діяльності.**
- **Закон взаємо-зв'язку та єдності теорії і практики в навчанні**
- **Закон зумовленості резуль-татів навчання особливо-стями діяльнос-ті й спілкува-ння студен-тів**
- **Закон розвива-льного і виховного впливу навчання**
- **Закон соціальної зумовлено-сті цілей, змісту й методів навчання**
- **Закон цілісності та єдності педагогіч-ного процесу**

Закон соціальної зумовленості цілей, змісту й методів навчання. Він розкриває визначальний вплив суспільства через соціальне замовлення освіти на зміст, мету, масштаби, засоби, методи організації навчального процесу.

- **Закон розвивального і виховного впливу навчання.** І зміст, і стиль спілкування, і характер завдань – усі компоненти навчання неодмінно впливають на формування орієнтації, особистісних якостей, духовного світу, здібностей, рис характеру студентів.

- **Закон зумовленості результатів навчання особливостями діяльності й спілкування студентів.** Цей закон розкриває вплив процесів, які формують особистість, зокрема пізнавальних, ступінь самостійності й продуктивності діяльності студентів, на результати навчання.

Закон цілісності та єдності педагогічного процесу. Відображає зв'язки частин (наприклад, факту, закону) і цілого (теорії, загальної наукової картини світу тощо), взаємозв'язок раціонального й емоційного, репродуктивного і продуктивного, зумовлює необхідність гармонійної інтеграції предметів, змістового, мотиваційного й операційного компонентів (діяльності), оволодіння знаннями і розвитком.

- **Закон взаємозв'язку та єдності теорії і практики в навчанні.** Означає, що будь-яке наукове знання, пряме або опосередковане, спрямоване на застосування на практиці (та й базується, зрештою, на ній). Звідси – необхідність спиратися на суспільну практику й життєвий досвід студентів, конкретизувати й застосовувати наукові положення на практиці, наскільки дає змогу специфіка матеріалу, підготовленість студентів та умови навчання.

- **Закон взаємозв'язку і взаємозумовленості індивідуальної, групової й колективної навчальної діяльності.** Ці види організації діяльності можуть бути розділені в часі або поєднуватися, взаємопроникати. Певному виду діяльності на певному етапі можна віддати перевагу, але вони мають не заперечувати, а доповнювати один одного.

Об'єктивні закономірності
процесу навчання:

виховний і
розвивальний
характер
навчання

ефективність
реалізації
закономірності
виховного і
розвивального
характеру
навчання

зумовленість
навчання
суспільними
потребами

- **виховний і розвивальний характер навчання.** У процесі навчання студенти засвоюють знання, на цій основі у них формуються науковий світогляд, моральні, трудові, естетичні та фізичні якості, відповідне ставлення до процесу навчання. Водночас відбувається процес розвитку особистості, її пізнавальних сил — мислення, пам'яті, уваги, уяви, мовлення та ін.

- **ефективність реалізації закономірності виховного і розвивального характеру навчання** зростає за умови, що педагог знає і враховує у процесі навчання переконання студентів, їхнє ставлення до знань, глибину усвідомленості, світоглядні ідеї та риси характеру, які формуються в результаті навчання.

зумовленість навчання суспільними потребами. Кожен етап розвитку людської цивілізації потребує певного рівня вихованості й освіченості членів суспільства, чого досягають завдяки навчанню. Становлення і розвиток Української держави потребують високоосвічених, усебічно розвинутих громадян, національно свідомих, із почуттям причетності до державотворення.

ефективність навчального процесу
залежить від умов, у яких він відбувається, навчально-матеріальної бази (навчальні кабінети, майстерні, їх оснащення технічними засобами навчання, приладами, інструментами, комп'ютерною технікою, дидактичними матеріалами тощо)

Об'єктивні закономірності
процесу навчання:

ефективність
навчального
процесу

процес навчання
залежить від
реальних навчальних
можливостей
студентів

ефективність
процесу навчання
залежить від рівня
активності
студента

процес навчання залежить від реальних навчальних можливостей студентів. Його зміст і методи вибирають передусім з огляду на реальні навчальні можливості студентів, зумовлені рівнем розвитку інтелектуальної, емоційної та вольової сфер, знань і вмінь, навичок до навчання, ставленням до навчання, фізичним станом і працездатністю.

ефективність процесу навчання залежить від рівня активності студента. Суть цієї закономірності полягає в тому, що результати навчання студента залежать від характеру навчально-пізнавальної діяльності й рівня розвитку його мотиваційної сфери.

Загальними закономірностями процесу навчання є:

закономір

ності

мети

мірності

подів

стимулювання

навчання

закономірності

навчання

закономірності

управління процесом

закономірності

якості навчання

- закономірності мети навчання, які залежать від рівня й темпу розвитку суспільства, його можливостей і потреб, від того, наскільки розвинута педагогічна теорія і практика;

- закономірності змісту навчання, що впливають із загальної мети й цілей навчання, темпів соціального та науково-технічного прогресу, вікових та індивідуальних можливостей студента, матеріально-технічної бази навчальних закладів;

закономірності управління процесом навчанням визначаються інтенсивністю й зв'язками у системі навчання, обґрунтованістю корекційних впливів;

закономірності методів навчання залежать від знань і навичок педагогів у застосуванні методів, мети і змісту навчання, віку й можливостей студентів, організації навчального процесу;

закономірності стимулювання навчання
залежать від внутрішніх і зовнішніх
стимулів (мотивів) навчання;

закономірності якості навчання пов'язані з попередньо досягнутими результатами, характером і обсягом навчального матеріалу, організаційно-педагогічною взаємодією між педагогом та студентами.

**І. П. Підласий звернув увагу
на поділ конкретних
закономірностей навчання на**

дидактичні

гносеологічні

психологічні

соціологічні

організаційні

Дидактичні
закономірності

ти

засвоєння обсягу знань
навчального матеріалу

• навички

Гносео
логічні
законо
мірнос
ті

зумового розвитку на здобування навчальної
дії

вність творчого мислення

ність навчання

вність навчання

• Психоло-
• гічні закономірності

• індиві
дуальні психічні властивості

• процеси, які впливають на продуктивність навчання

• процеси, які впливають на продуктивність навчання

• **Соціологічні закономірності**

- Розвиток учасників навчального процесу
- Престиж педагога
- Престиж студента
- Рейтинг педагога

• Організаційні закономірності

• розумова працездатність

• результати навчання

• продуктивність навчання

• ефективність навчання

Для зовнішніх закономірностей характерні:

- соціальна зумовленість мети, змісту і методів навчання;

- виховний і розвивальний характер навчального процесу;

- вербально-діяльнісний характер навчання;

- залежність результатів навчання від особливостей взаємодії студента з навколишнім середовищем.

- залежність розвитку навчання від пізнавальних і практичних завдань, рівня сформованості знань, навичок і вмінь;
- взаємодію педагога та студента;
- активність студента та її вплив на результативність навчання;
- структура й послідовність навчальних завдань

Закони й закономірності є базою виникнення й розвитку педагогічних ідей, спрямованих на вдосконалення освіти

Закони, закономірності й провідні педагогічні ідеї реалізуються у практиці, регулюють її через систему принципів навчання

Презентацію підготувала:

**Ад'юнкт 1-го курсу НАВС
майор міліції
Максимів Ірина Ігорівна
2014 рік**